



Rahman ve Rahim olan Allah'in adıyla

Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları / 728
Cep Kitapları / 90
Sorunlarımız Sorumluluklarımız Serisi - 15



Yayın Yönetmeni: Dr. Yüksel Salman
Editör: Dr. Ömer Menekşe
Koordinasyon: Dr. Hafsa Fidan
Tashih: Ömer Çetinkaya

Grafik & Tasarım

RIHTIM Ajans Tel: (0312) 418 16 23

Baskı

Saray Matb. Kağ. Kırt. Tic. ve San. A.Ş. / (0) 312 527 28 90

3. Baskı, Haziran 2011

2011-06-Y-0003-728

ISBN 978 -975-19-4299-9

Sertifika No: 12930

© Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim

Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Üniversiteler Mahallesi Dumlupınar Bulvarı No: 147/A
Çankaya / ANKARA
Tel: (0312) 295 72 93 - 94
Faks: (0312) 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

Dağıtım ve Satış

Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü
Tel: (0312) 295 71 53 - 71 56
Faks: (0312) 285 18 54
e-posta: dosim@diyanet.gov.tr

OYNARKEN TÜKENMEK: KUMAR



Ayşenur ÇALIKÇI



DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

*Bu eser, Din İşleri Yüksek Kurulu'nun 14/04/2008 tarih
ve 39 sayılı kararıyla basılmıştır.*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ • 7

GİRİŞ • 11

TANIM VE TARİHİ ARKA PLAN • 13

KUMAR HAKSIZ KAZANÇTIR • 15

KUMAR MAL İSRAFIDIR • 21

KUMAR ZAMAN İSRAFIDIR • 23

KUMAR SAĞLIĞA ZARAR • 26

KUMAR HIRSI • 29

KUMAR İRADE ZAFİYETİDİR • 32

KUMAR TOPLUMSAL BİR FELÂKETTİR • 34

KUMAR BAĞIMLILIĞI • 36

SANAL KUMAR • 44

KUMAR BORCU NAMUS (!) BORCUDUR • 45

SONUÇ • 47

HASTA KUMARBAZIN NOT DEFTERİNDEN • 49

ÖNSÖZ

İnsan, toplum içinde yaşayan bir varlıktır. Toplu hâlde yaşayan insanlar arasında huzur ve mutluluğun sağlanabilmesi için bireylerin, hak ve yükümlülüklerini bilmeleri ve sorumluluk bilinci içerisinde bunun gereğini yerine getirmeleri gerekir. Sorumluluk bilinci önce kişinin kendisine karşı sorumluluğu ile başlamaktadır. Kendisine karşı sorumluluğunu bilen insan, ailesi ve topluma karşı olan sorumluluğunu da yerine getirebilir.

“İnsanoğlu kendisinin başıboş bırakılacağını mı sanır?” (Kıyâme, 75/36) âyeti, insanın sorumluluk sahibi bir varlık olduğunu belirtmekte, *“Nihayet o gün (dünyada yararlandığınız) nimetlerden elbette ve elbette hesaba çekileceksiniz.”* (Tekâsür, 102/8) âyeti de kendisine başta akıl olmak üzere verilen sayısız nimetlere karşılık insanın da, gücü nispetinde yerine getirmek zorunda olduğu belli yükümlülükleri olduğunu ifade etmektedir.

Toplumlari derinden sarsan sayısız sorunun yaşandığı günümüz dünyasında, insanlık onuruna yakışır aydınlık geleceğin inşası için hepimize sorumluluklar düşmektedir. Zira içinde yaşadığımız dünyada insanlık olarak birçok sorunla karşı karşıyayız.

Dünya genelinde insanlığın geleceğini tehdit eden açlık, fakirlik, işsizlik, çevre kirliliği, doğal afetler, sosyal adaletsizlik, fırsat eşitsizliği, ahlâkî çöküntü, manevî kirlenme, madde bağımlılığı, inançsızlık, zulüm, yolsuzluk, yetersiz sağlık koşulları, eğitim ve hukuk alanında karşılaşılan sorunlar, tarihî ve kültürel değerlerin yok edilmesi ve benzeri

problemlerin yanı sıra insanlar arasındaki diyalog, hoşgörü ve tolerans eksikliği, farklılıklara karşı tahammülsüzlük ve farklılıklarla barış içinde bir arada yaşama konusunda yaşanan şiddet ve terör gibi sorunlarla iç içeyiz.

Bu sorunlar yalnızca bir yöreyi, bölgeyi ya da halkı değil küresel anlamda bütün insanları şu ya da bu şekilde etkilemekte ve ilgilendirmekte, bu sorunların üstesinden gelebilecek toplumlar arası/uluslararası kalıcı çözüm yolları aranmaktadır.

Aslında bütün bu toplumsal sorunların başında sahip olduğumuz değerleri fark edememek ve bu değerleri hayata geçirememek yatmaktadır. Bu itibarla değerlerimizi fark etmek ve o değerleri bir davranış bilincine ve yaşayan bir değer hâline getirebilmek son derece önemlidir. Hiç şüphesiz sahip olduğumuz en önemli değer de inanç ve öğretileriyle 14 asırdır insanlığı aydınlatan bir ışık kaynağı olan yüce dinimiz İslâm'dır.

Bugün, insan potansiyelini geliştirme adına ortaya çıkan psikoterapi yöntemlerinden, ekolojik sorunlara ve uyuşturucu ile mücadeleye varıncaya kadar belki de tüm dünya toplumları, dinin müdahalesine, katkısına, daha açıkçası “kutsal”a ihtiyaç duymaktadır. Ve İslâm çağdaşlık adına bu katkıyı sağlayabilecek, çağdaş dünya için yeni dinî formlar üretebilecek dinamik bir dindir.

Bu itibarla yüce dinimizin emir ve tavsiye ettiği paylaşma ve yardımlaşma gibi prensiplere kulak verip, birbirimize karşı yerine getirmemiz gereken birtakım görev ve sorumlulukların bilincinde olarak, omuz omuza vermeli, hayatı acı ve tatlısıyla paylaşmalı, daha yaşanabilir kılmalı, sosyal yar-

dımlaşma ve paylaşmayı temel alan bir hayat tarzını sürdürmeli, mutlu ve huzurlu yarınlara hep birlikte kavuşmalıyız.

Diyanet İşleri Başkanlığımız, üstlendiği yasal görevin sınırları içinde kalarak günümüz insanının dinî talep ve ihtiyaçlarını karşılamayı, toplumsal huzur ve bütünleşmeyi sağlamayı bir sorumluluk olarak kabul etmektedir. Toplumun manevî hayatını olumsuz yönde etkileyen aile içi sorunlar, toplumun neredeyse her bir katmanında farklı şekillerde tezahür eden şiddet, töre cinayetleri, insan hakları ihlalleri, çevreye karşı ilgisizlik, kötü ve zararlı alışkanlıklar gibi ortak duyarlılık ve çözüm gerektiren sosyal konularda dinî bilgi açısından topluma rehberlik etmeyi, bu alanda varsa yanlış dinî anlayışları gidermeyi, bu sorunların çözümüne yönelik çalışmalar yürüten ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde hareket etmeyi bir görev bilmektedir. Birlikte ve barış içinde yaşadığımız, birbirimize insan olarak saygı ve sevgi duyduğumuz bir dünyayı inşaada yüce dinimizin kalıcı öğretisini yapı taşı kılmayı hedeflemektedir.

Bu amaç doğrultusunda hazırlanan “Sorunlarımız ve Sorumluluklarımız” adlı bu seri, çağdaş sorunların yakıcılığını, bugünün dünyasını göz önüne alarak, dinin asıllarından özgür düşünceyle ürettiğimiz, inanç ve ahlâkla bütünleşen sahih bilgiyle aşabileceğimizi, sağlıklı bir din algısının ve gündelik hayata yön veren bir maneviyatın topluma ne derece huzur ve sükûnet sağlayabileceğini göstermektedir.

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Giriş

Günümüzde oldukça yaygın, toplumsal çözümlenin, ahlâkî bozulmanın önemli bir örneğidir kumar... Haksız bir kazanç, birçok kişi için de bir tür eğlence sektörüdür kumar...

İnsanların vakit ve enerjilerini âdeta yutup yok eden; insanlığı tembelliğe ve miskinliğe sevk edip çalışmadan oturup bir şeyler kazanmayı âdet haline getiren, toplumu işten, güçten alıkoyan, insanlığı hüsrana, boşluğa, bitişe, nihayetinde yokluğa ve bunalıma götüren kumar...

Çok büyük miktarlarda paralar harcanır kumarda... Hâlbuki sırf zevk için yapılan bu para tüketimi, birçok muhtaç insanın refaha kavuşmasına yetecek boyutta...



Oysa kumar öylesine büyük zararlar vermekte ki insana... Bunu hemen her gün görmek mümkün manşet manşet gazetelerde ve televizyonlarda... Kumar yüzünden başa gelenler, trajik bir şekilde sona eren hayatlar... Zorla imzalatırılan çekler, senetler, açığa atılan imzalar... Bir gecede her şeyini kaybedenler... Kumar borcu yüzünden intihar edenler, derbeder olanlar... Acıklı tablolar... Her şeyini kaybettiği için ailesi dağılanlar ya da senelerce uğraşıp kazandığı mal varlığını birkaç saat içinde tamamen kaybedip bunalıma girenler, bundan dolayı gözünü kırpmadan cinayet işleyebilenler...

Özetle yıkılan aileler, parçalanmış evlilikler ve dağılan yuvalardan geriye kalan boynu bükük çocuklar...

Öyle ise nedir bu kumar? İnsanlar neden kumar oynar?

Kumar pek çok insanı peşinden sürükleyen, bazen sonu hüznle biten bir tutku mu? Yoksa sadece bir dürtü, bir anlık tatmin veya bir boşluğu doldurma isteği mi? Ya da fert ve toplum hayatında derin yaralar açan, toplumun ve ailenin huzurunu bozan, sevgi ve kardeşlik bağlarını koparan, kin, nefret, düşmanlık ve intikam duygularını körükleyen, çalışma hayatını ve helâl kazancı baltalayan kötü bir alışkanlık, kişiyi ailesinden, çevresinden, temel insanî ve dinî görevlerinden çekip uzaklaştıran salgın bir hastalık mı?

Tanım ve Tarihî Arka Plan

Kumar, nasıl sonuçlanacağı önceden belli olmayan ihtimalli bir şeye bağlı kalarak mal vermek veya almaktır.

Kumar; adı ne olursa olsun ortaya para veya mal konularak oynanan bir talih oyunudur. (TDK Sözlüğü)

“Kumar; şans ve becerinin birlikte veya tek başına söz konusu olduğu bir olay yahut yarışmanın ya da belirsiz bir olayın sonucu üzerine bahse tutuşma ve bu yolla kazanç elde etmedir.” (Ali Bardakoğlu, “Kumar”, DiA., XXVI, 364)

Kumar, bir başlangıcın sonu, ümidin yok oluşudur. Hayata tutunduğumuz sebeplerin avuçlarımız arasından kayıp gitmesidir. Kazandım kazanacağım derken asıl kaybettiklerimizin farkına varamayışımızdır.

İnsanlar ilk çağlardan beri belirli bazı olayların doğru olup olmadığı yönünde karşılıklı iddialara tutuşmuşlar ve bunun sonucunda da zaman zaman hayatlarını ortaya koymuşlardır. Kumar davranışının hangi ulusça ve ilk kez ne zaman başladığını tespit etmek mümkün olmamaktadır. Bunun nedeni, kumarın övünülesi bir alışkanlık olmamasıdır.

Hemen her toplumda farklı şekillerde de olsa yaygınlığı bulunan ve insanlık tarihinde kökü hayli eskilere kadar uzanan kumar, Kuzey Afrika, Mısır ve İran gibi bölgelerin yanı sıra İslâmiyet öncesi Hicaz-Arap toplumunda da hem eğlence hem kazanç aracı olarak yaygındı. Câhiliye döneminde kumar yoluyla kazanç sağlamaktan utanan soylu Araplar onu daha çok eğlence için oynamaktaydı. Aralarında en yaygın usul de “meysir” adıyla anılan üzerinde pay ve risk değerleri yazılı, her birinin ayrı isimleri olan belirli sayıdaki ağaç çubukların çekilmesi şeklindeydi ve bu âdeta kurumsallaşmıştı.



Kumar Haksız Kazançtır

Kumar, temelde şans ve tesadüfe bağlı olarak kazanç elde etme veya kaybetme oyunudur. Önceden belirsiz bir sonuca eşit oranda ümit bağlayanlardan toplanan mal bu yolla bir veya birkaç kişiye aktarılmış olmaktadır.

Kumarın türü, şekli toplumlara ve dönemlere göre değişiklik gösterse de esas itibarıyla temel kazanç prensiplerine aykırı olması, çalışıp

üretme yeteneğini köreltmesi ve çalışmadan kazanma arzusunu kamçılması, mal ve zaman israfı, irade zafiyeti ve toplumsal çözülme gibi bir dizi olumsuzluğa yol açtığı için dinler ve ahlâk öğretileri tarafından yasaklanmış ve kınanmıştır.

İslâm dininin temel yasaklarından biri de kumar yasağıdır.

“İslâm’da nelerin kumar olduğu tek tek sayılmayarak kumar yasağı belli birkaç örnek üzerinde gösterilmiştir. Dolayısıyla bundan kumarın yalnızca zikredilen çeşitlerinin yasak olduğu sonucu çıkarılamaz. İslâm kumarı yasaklarken, bunun belli nevilerini değil, götürdüğü sonucu hedef almıştır. Bu itibarla dinin bu yasağının iyi anlaşılabilmesi, hem kumar yasağının dayandığı gerekçelerin iyi bilinmesiyle hem de kumarın yapısal analizinin yapıp onun benzeri işlemlerden farkının belirlenmesiyle mümkün olur. Nitekim tarihsel süreçte İslâm âlimleri Kur’an ve Sünnet’te ilke olarak geçen “kumar yasağını” kendi dönemlerinde yorumlamağa ve yasağın kapsamını belirlemeye çalışırken hem konuya ilişkin dinî emir ve yasakların ortam ve amacını, hem de içinde yaşadıkları toplumda salgın bir hastalık halini alan kötü alışkanlıkları ve bunların yol açtığı olumsuz sonuçları göz önüne almışlar, bu zeminde kumar kapsamına soku-

labilecek işlem türlerini ve bunların dinî hükümünü açıklamaya çalışmışlardır.” (Ali Bardakoğlu, “Kumar”, DİA., XXVI, 365)

Kur’an-ı Kerîm’de, “Sana içkiyi ve kumarı sorarlar. De ki: “Onlarda hem büyük günah, hem de insanlar için (bazı zahiri) yararlar vardır. Ama günahları yararlarından büyüktür.” açıklaması ile kumar kınanmış (Bakara, 2/219) , daha sonra inen bir ayette de kesin yasaklama getirilmiştir:

“Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranızda düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?” (Mâide, 5/90-91)

Görüldüğü üzere Kur’an-ı Kerîm, insanlığın yakasını kurtarmakta zorlandığı iki temel kötü alışkanlığa dikkat çekilmiş, içki ile birlikte kumarı zikretmiştir. Günah ve yasak oluşları da Allah’ı zikretmekten ve namazdan alıkoyması, insanlar arasında düşmanlık doğurması, zulüm ve haksızlığa sebebiyet vermesi gibi gerekçelerle açıklanmıştır.

Peygamberimizin hadislerinde de kumar, gerek meysir adlandırmasıyla gerekse o dönemin bazı kumar türlerinin ismi verilerek yasaklanmış, bu yolla kazanılan para ve kumar

oynayanlar ağır bir dille kınanmıştır. (Şevkanî, Neylû'l-evtâr, VIII, 106-119)

İslâm'da kumar yasağı, Câhiliye'deki şekliyle veya sınırlı sayıdaki birkaç kişi arasında cereyan eden şans oyunları ile sınırlı kalmamış, günümüzde çeşitli isim ve tanıtım altında sürdürülen ve kurumsallaşan, ancak önceden belli olmayan bir sonuca ve şansa bağlı olarak ortaklaşa bahisleşme içinde kazanmayı veya kaybetmeyi konu edindiği için kumar mahiyetinde olan çekilişleri, şans oyunları ve yarış sonuçları üzerinde bahis tutuşma gibi yaygın uygulamaları da içine almıştır. Elde edilen gelirin hayra harcanması veya tertipleyenler tarafından kamu yararına pay aktarımı yapılması bunların dinî hükümünü de değiştirmemektedir.

İslâm'da hem helâl kazancın korunması ve haksız yoldan mal kazanmanın önlenmesi, hem de ekonomik imkânların mümkün olduğunca toplumun geniş katmanlarına dağıtılması temel ilkelerden biridir. Bu itibarla İslâm, dünyayı daha iyi yaşanır hâle getirmek ve insanca bir hayat sürebilmek için çalışıp kazanmayı, Allah'ın verdiği nimetlerden olabildiğince yararlanmayı emir ve tavsiye eder, helâl kazanç elde etmeyi emreder; çalışmadan, gayret sarfetmeden, emek vermeden, alın teri dökmeden başkalarının malını haksız yere elinden almayı

yasaklar. Nitekim Yüce Allah, Müslümanın kazancının helâl yoldan olması gerektiğini belirterek şöyle buyurur:

“Ey iman edenler! Karşılıklı rızaya dayanan ticaret dışında mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin...”(Nisa, 4/29)

Kumar, meşru olmayan bir kazanç yoludur. Çünkü kumar, bu alışkanlığı edineni, haklı kazanç için çalışmanın aydınlık yolundan uzaklaştırır, alın teri ile kazanma mutluluğundan mahrum bırakır.

Kumarda kazanınca başkasını, kaybedince kendini zarara uğratmak vardır. Başkasının zararına sebep olan bir kazanç, helâl kazanç değildir. Başkasına zarar vermeden kazanmak varken bu yolu seçmek elbette doğru olmaz.

Kazancın helâl olması, meşru yollardan elde edilmesine bağlıdır. Geçimin helâl yollardan sağlanması, dinimizce ibadet olarak değerlendirilmiştir. “Hangi kazanç en temiz ve en helâl yolla elde edilmiş olur?” diye sorulduğunda Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), “Kişinin el emeği ile ve kimseyi aldatmaksızın yaptığı meşru ticaret yoluyla elde ettiği kazançtır.” cevabını vermiştir. (Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV,141)

Nitekim Yüce Allah da “İnsan için ancak çalıştığı vardır.” (Necm, 53/39) buyurarak Müslüma-

nın kazancının şansa ve tesadüfe bağlı olmayıp, çabasının ve alın terinin ürünü, bir emek mahsulü olduğuna dikkat çekmiştir.

İslâm, emeğin yüceltildiği ve maddî-manevî değerlerin üretildiği bir toplum modeli öngörür. Değil kumar oynamak, kumara kapı aralar diye Peygamber (s.a.s.) şu hadislerinde olduğu gibi kumara giden yolları bile kapamıştır:

“Kim arkadaşına, gel kumar oynayalım derse, bu sözüne kefareet olmak üzere sadaka versin.”(Buhârî, “Edeb”, 74)

İslâm’da aslî ve tabii kazanç yolu emektir. Bu bakımdan Müslüman, çalışmadan başkalarının sırtından veya gayri meşru yollardan kazanç elde etmekten şiddetle sakınmalı; kazancının nereden ve nasıl geldiğine dikkat etmeli, kazancı temiz olmalı; hem kendini hem de aile fertlerini helâl gıda ile beslemelidir. Ayrıca Allah yolunda harcayacağı para da temiz bir şekilde kazanılmış olmalıdır. Haram yollardan kazanılmış paranın hayrı olmaz. Bir insanın duasının kabul olması için de helâl gıda ile beslenmesi şarttır.

Nitekim Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmaktadır:

“Allah Teâlâ temizdir; sadece temiz olanları kabul eder. Allah Teâlâ peygamberlerine neyi emrettiyse mü’minlere de onu emretmiştir.”

Cenâb-ı Hak Peygamberlere: “Ey peygamberler! Temiz şeylerden yiyiniz ve iyi ameller işleyiniz. Doğrusu ben, sizin yaptığınız şeyleri tamamen bilirim.” (Mü’minûn, 23/51) buyurmuştur. Mü’minlere de: “Ey iman edenler! Eğer siz ancak Allah’a kulluk ediyorsanız, size verdiğimiz rızıkların iyi ve temizlerinden yiyin ve Allah’a şükredin”(Bakara,2/172) buyurmuştur. Peygamberimiz daha sonra şunları söylemiştir:

“Bir kimse Allah yolunda uzun seferler yapar. Saçı başı dağınık, toz toprak içinde kalmış bir hâlde ellerini semaya kaldırarak: Yâ Rabbi! Yâ Rabbi! diye dua eder. Hâlbuki yediği haram, içtiği haram, giydiği haram ve haramla beslenmiş, böylesinin duası nasıl kabul edilir?” (Müslim, “Zekât”, 19; Tirmizî, “Tefsiru’l-Kur’an”, 3)

Kumar Mal İsrafıdır

Kumar; boşa harcanan vakittir. Hesapsız tüketilen paradır. Yarınlarına daha az zaman ayırmaktır. Kumar, yol açtığı maddî kayıpların yanı sıra zamanın ve zihni enerjinin boşa harcanmasıdır. Kumar israftır.

İsraf; ihtiyaç sınırını aşmak, ziyan etmek, heder etmek, faydasız yere harcamak, gerektiğinden çok ve ölçüsüz biçimde aşırı harcamalarda ve ölçüsüz davranışlarda bulunmak



anlamına geldiği gibi Allah'ın uygun görmediği şekilde harcamak, Allah'a itaat olmayan yerlere sarfetmek, haram yolda harcamak anlamına da gelir.

İhtiyacı gidermeyen, güzel olmayan, yararsız, boş yere ve gayr-i meşru harcamalar, ihtiyacın ötesinde hakkı olmayan alanlara nimetlerin aktarılması birer israftır. Mesela gıda maddelerinin çürütülmesi, ekmek, yemek, sebze ve meyvelerin çöpe atılması, giyilebilen eskimemiş giysilerin, kullanılabilen ev eşyasının atılıp yerine yenisinin alınması, gereksiz yere elektrik sarfiyatı, suyun boş yere akıtılması, hatta gerektiğinden fazla yiyip içilmesi israf olduğu gibi, kişinin parasını, malını ve mülkünü kumar, içki, fuhuş gibi haram yerlere harcaması da israftır.

Yüce Allah, “...Yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez.” buyurmaktadır. (İsrâ, 17/26-27) Dolayısıyla israfın her çeşidinden sakınmak lâzımdır.

Kumar âlemine dalmak, vaktin büyük kısmını kırmızı ya da yeşil çuha örtülü kumar masaları veya makineleri önünde geçirmek, zamanın, paranın, gençliğin, aklın ve ömrün israfıdır.

Kumar malın israfıdır. Zira Kumar oynayan kimse yıllar yılı büyük bir emek ve özveri ile biriktirdiği servetini bir anda yok etmekte, masa başında parasını bir başkasına kaptırıp iflas bayrağını çekmektedir.

Mal canın yongasıdır. Parasını bir anda kaybeden kimse bunalıma girmekte, oyun arkadaşlarıyla kavgaya tutuşmakta ve bu tür kavgalar çoğu zaman cinayetle sonuçlanmaktadır. Kumar oynayan kimse bu kavgayı ailesine de taşımakta ve aile fertleri arasında bulunması gereken sevgi ve saygıyı yok ederek aile huzurunun bozulmasına ve hatta yuvanın yıkılmasına sebep olmaktadır. Neticede kumar yüzünden nice mutlu aile yuvaları yıkılmakta ve sönmektedir.

Kumar Zaman İsrafıdır

Zaman akan bir nehir... Zaman, içinde güzeli çirkinini, iyiyi kötüyü barındıran bir mazruf...



Kimi için bir ilaç... Kimi için bir ızdırıp... Kimi için bomboş... Kimi için dopdolu... Kimi için çok kısa... Kimi için bitmek bilmez... Kimi için paha biçilmez... Bütün bunların yanında inkâr edilmez bir gerçek... Zaman, Allah'ın biz insanlara ihsan ettiği en büyük nimet...

Her şey, zaman içinde var olmakta, gelişmekte ve yine zaman içinde yok olmakta... İnsan hayatında önemli bir yere sahip olan ilim, servet ve diğer birçok değer, zaman içinde elde edilebilmekte...

Kur'an-ı Kerim'de *"Asra yemin ederim ki insan ziyan içindedir..."* (Asr, 103/1-2) buyurularak zamanın önemi vurgulanmakta... Sevgili Peygamberimiz de;

"Beş şey gelmeden önce beş şeyin kıymetini bilin. Hastalık gelmeden önce sağlığın, ihtiyarlık gelmeden önce gençliğin, fakirlik gelmeden önce zenginliğin, ölüm gelmeden önce hayatın, ve nihayet her şeyin gelmeden önce Allah'ın varlığını bil."

önce zenginliğin, meşguliyet gelmeden önce boş vaktin ve ölüm gelmeden önce hayatın kıymetini bilin!” (Camius sağır, I, 40) buyurmakta...

Hayatımız, saniyelere, dakikalara bağlı... Bütün servetler feda edilse, Rabbimizin takdir ettiği ömrümüz bittiğinde bir saniyemizi geri getirme gücümüz ve imkânımız yok. Öyleyse zaman bizim için önemli....

Ama maalesef kıymeti bilinemeyen ve doğru ve verimli kullanılmayan nimetlerden biridir zaman... Can sıkıntısı, zamanın geçmemesi, vakit öldürmek gibi modern çağın hastalıkları, zamanı verimli ve kaliteli kullanamayan insanların müptela olduğu bir dert olmuş... Zamanını oyun kâğıtları arasında tüketen, sabahlara kadar kumar masalarının başından ayrılmayan kumarbazlar, kumar batağına düşmüş zavallılardır.

Masada kazandığını zannedenler aslında ömrünün baharını kaybetmişlerdir. Kaybedilenler sadece masada bırakılanlar değildir aslında... Kumara emek harcarken, zamanını uğruna harcamadıkları bir bir çekilmiştir kişinin hayatından... Kaybedilen, hislerdir. Kazanılan ise kocaman bir yalnızlık... Kaybedilen hiçbir parayla satın alınamayacak aile sevgisidir. Kazanılan ise soğuk ve karanlık bir hüznün... Aslında hep kaybedilmiştir...

Bir gün Eflâtun, öğrencilerinden birini kumar oynarken yakalayıp azarlar. Ve : -İyi ama ben çok az bir parasına oynuyordum diyen öğrencisine : -Ben seni kaybettiğin para için değil, kaybettiğin zaman için azarlıyorum, der.

Kumar oynayan kimse en değerli varlığı olan zamanını boşa geçirdiğinden yükümlü olduğu ibadetlerini de zamanında yapamamaktadır.

Kâinatta yaratılan her şeydeki düzen ve intizam, geçirdiğimiz günler, solan hayatlar, saçlarımıza düşen aklar, her gün ölüm haberleri duyan kulaklarımız bakmasını bilenlere çok şeyler anlatmaktadır aslında.

“Otuz üç yıl saatim işlemiş ben durmuşum/ Gökyüzünden habersiz, uçurtma uçurmuşum.” diye ifade eden şairin anlattığı bu olsa gerek.... Bir gün insanların omuzlarında çıkacağımız son yolculuğumuzda, Allah’ın rızasına uygun yaptığımız ameller ve harcadığımız zamandan başka sermayemiz olmayacak...

Kumar Sağlığa Zarar

İnsan; Yüce Allah tarafından en güzel surette, en mükemmel donanımlarla yaratılmış bir varlıktır. (Tin, 95/4) İnsana akıl ve irade gibi paha biçilmez nimetleri lütfeden Allah (c.c.); sıhhat,



afiyet, servet, mülk ve evlat gibi, sayısız nimetlerle de onu kuşatmıştır.

Yüce Yaratıcı insana o kadar lütufta bulunmuştur ki, bunları saymaya kalksak bitiremeyiz. (İbrahim, 14/34)

İnsana bunca nimeti, iyilik ve güzelliği ikram eden Allah Teâlâ, insandan; bunların kadrinin ve kıymetinin bilinmesini istemiştir. İnsana verilen bu ilahi emanetlerin iyi kullanılmasını, onların kullanılması için verilen ömrün de, verimli bir biçimde değerlendirilmesini arzu etmiştir. Ayrıca verilen nimetlerin, hiç birinin tehlikeye atılmamasını ve zayi edilmemesini de emretmiştir. (Bakara, 2/195) İnsana, ömrü boyunca sahip olacağı maddî ve manevî imkânları hoyratça kullanmamasını ve israf etmemesini de tenbihlemiştir. (A'râf, 7/31)

Şüphesiz; insana verilen bunca sayısız nimetlerin başında sağlık gelmektedir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) şöyle buyurur:

“İki nimet vardır ki insanların çoğu onların kıymetini bilmez, aldanır. Onlar, sağlık ve boş zamandır.” (Buhari, “Rikak”,1; Tirmizi, “Zühd”, 1)

Gerçekten sağlık ve boş vakit, insanların çoğunun derin bir gafletle sürüp gideceğini sandığı, fakat günün birinde uçup gittiğini görerek aldandığını anlayacağı iki büyük nimettir.

Kanunî Sultan Süleyman’ın:

“Halk içinde mu’teber bir nesne yok devlet gibi,

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi!”

dizelerinde en güzel ifadesini bulduğu üzere sağlıklı bir hayat, nimetlerin en büyüğüdür.

Özellikle alkollü içki, uyuşturucu, sigara ve kumar gibi zararlı alışkanlıklar gerek fert ve gerekse toplumun sağlığını ciddî derecede tehdit eden unsurların başında yer alır. Oysa hastalıktan sakınmak, sağlıklı yaşamaya gayret etmek dinî bir sorumluluktur. Zira her şey sağlıklı olmaya bağlıdır. Sağlık, Allah’ın kullarına verdiği büyük bir nimettir.

Cenab-ı Hak Kur’an-ı Kerim’de: *“Kendinizi kendi elinizle tehlikeye atmayınız.”* (Bakara 2/195)

buyurmak suretiyle, insanoğlunun kendisini tehlikeye atacak, sağlığını kaybettirecek veya hayatına zarar verecek hususlardan kaçınması gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla kişi, bütün kötü alışkanlıklar gibi ömrü, sağlık, zekâ ve enerjiyi bitiren kumar illetinden de uzak durmalıdır. Zira kumar, bağımlısını kendine esir ederek onun üretkenliğini elinden alan, ruh ve beden sağlığını bozan kötü bir alışkanlıktır. Hırsın verdiği heyecan ile sabahlara kadar kumar masalarından ayrılmayanlar, orada sadece servetlerini değil aynı zamanda sağlıklarını da bırakırlar. Gecesi ve gündüzü belli olmadığı, yemeğini muntazam yiyemediği, zamanında uyuyamadığı, istirahatını yapamadığı için sağlıklarını kaybederler.

Kumar Hırsı

“Kumar; hırs ve tamahın çocuğu, israfın ana ve babasıdır.”

(C. C. COLTON)

Kumar oynamak bir hırs işidir ve kumarbaz hırslı biridir. Hırs; sonu gelmeyen, doymak bilmeyen bir arzu ile bazı şeyleri istemek, şiddetli talep ve arzudur. Ancak hırs her zaman

kazanma arzusuyla örtüşmeyebilir. Aslında bu hırs, bir bakıma kendini tüketme ve bitirme hırsıdır. Hıncını, öfkesini kendinden alma başıboşluğu...

Kumar oynarken, ortada kazanılacak bir nesne bulunduğu için, kumarbaz, hırsını onu kazanmaya yöneltir ve yönlendirir. Ama mesele sadece kazanmadan ibaret değildir. Çünkü kumarbaz için kazanma ikinci plandadır. Ortada ise giderek bileylenen somut bir hırs vardır. Zira kaybedilecek olan nesnenin nihaî değeri de, kazancın nihaî değerine denktir. Ama mesele, burada kazanmaktan veya kaybetmekten daha fazla bir şeydir. Oynamadan kazanmakla oynamadan kaybetmek arasında, kumarbaz bakımından fark yoktur. Her ikisinde de, hırs, bileylenmeden, okşanmadan, sevilmeden ve dövülmeden bırakılmış olmaktadır. Oysa kumarbazın, aslında birincil gayesi, hırsının arzularına cevap vermektir.

Oyun bunun için oynanmaktadır. Nice kumarbazın, iş hayatında kazandığı veya kaybettiği meblâğ, kumar masasında kazandığı veya kaybettiği meblâğın yanında bir hiçtir; ama o kişi gerçek bir kumarbazsa, kumar oynamaktan vazgeçmez. Kumara ayırdığı vakit, işine ayırdığına denk bile olsa; hatta ondan fazla



da olsa. Hiçbir güç, onu kumar oynamaktan caydıramaz. Meğerki kumar tutkusu, bir mucizeyle ortadan kalkmış olsun!

Kumar hırsı daha çok maceraperest ruhlarda yankı bulmaktadır.

“Çünkü her kumar, kumar oyununun her parçası yeni bir maceraya atılmak gibi görünüyor. Macera, son tahlilde, biraz da meçhulle, meçhul olanla oyun oynamak değil midir? Macera hevesi, biraz da meçhulü fethetme teşebbüsü sayılmaz mı? Kâşif seyyahların her biri, elbette kendilerini bekleyen tehlikelerin farkındaydı. Ama onları seyahatlerinden alıko-
yacak herhangi bir güç tasavvur edilemezdi. O merak ve o hırs, ancak, baş koyduğu yola çıkmakla ve o yolun sırlarını keşfederek ve keşfetmekle izale edilebilirdi. Kâşif seyyahın

ödülü ancak ve yalnızca, çıktığı yolun sonunu getirmekle tüketilmiş olur. Ve tabî ki, yalnızca o yolculuk için söz konusudur bu: her yolculuğun bitimi yeni bir yolculuğun arefesi anlamını taşır.” (Rasim, Özdenören. “Hırs” Yeni Şafak, 08.11.2001 tarihli)

‘Hırs olmadan başarı olmaz!’ diyenler haklı olabilirler... Ancak, tutkularını bir noktada frenleyemeyenler, sonucuna katlanmak zorunda kalırlar. ..

Hırs, bazen iyidir, yönlendiği gayeye göre... Çalışma hırsı, üretme hırsı gibi. Hırs kumara yönelebileceği gibi maceraya da yönelebilir; siyasete yönelebileceği gibi sanata, ticarete de yönelebilir. Bu bakımdan hırsa değer kazandıran, yöneldiği nesneyle ölçülebilir, o nesne ulvî de olabilir, süflî de....

Kumar İrade Zafiyetidir

Yüce Yaratıcı insana, doğruyu eğriden, yararlıyı zararlıdan ayırt edebilecek bir akıl ve güçlü bir irade vermiştir. İnsan iradesi sayesinde pek çok güçlükleri aşabileceği gibi, bırakılmaz gibi gözüken alışkanlıkları, tiryakilikleri de terk edebilmektedir. Önemli olan akıllı işletmek, aklın doğrultusunda iradeyi güçlendirebilmektir.

İrade sahibi olmak; seçim sahibi olmak,



tercihe dayalı yaşamak, özgürce hareket edebilmek demektir. Tercihlerimizi, irademizi aklımız yönünde kullanmamız, kullanabilme yeterliliğini ortaya koymamız çok önemlidir. İradenin insana yücelik kazandıran yanı da buradadır. İnsan iradesiyle nice zorlukları aşar.

Kumar, kişiyi tembel kılan, onun düşünme yeteneğini çalışamaz duruma getiren, kişinin akıl ve irade gücünü zayıflatan çok zararlı ve tehlikeli bir alışkanlıktır.

Kumar, iradenin zevklere tutsak oluşuna yakınlarının yaptığı şahitliktir. Kumar; pes etmeden masadan kalkılamayan kocaman bir tuzak, âdeta içine girilen kör kuyulardan çıkamamaktır.

Kumar salonuna koşan kumarbazların hareketlerinde âdeta bir yayla hareket eden bir makine hâli vardır. Bu hâl kişinin gücüne tabîi olarak, insanı başka amaçlardan koparıp, ihtirasın yöneldiği amaca doğru âdeta sürükler.

Kumar, hesapları karıştırmaktır. Hesaba çekmenin unutulduğu nefsin ağırlığı altında ezilip kalmaktır. Pişman olmaktır. Geri dönüp bakıldığında yüreklerin ufkunda ışıkların yanmadığını görmektir.

Aslında kişi, kumarı hayatından bir gün kovabilse, topyekûn kurtulacağını bilmektedir. Ama o “bir gün”ün hiç gelmeyeceği konusunda o kadar ümitsizdir ki... Çünkü oynadıkça kaybetmekte ve pişman olmakta, kaybettikçe oynamak istemekte ve bir fasit daire içerisinde dönüp durmaktadır...

Kumar Toplumsal Bir Felâkettir

Kumar, toplumsal bir felâkettir. Dinin şiddetle yasakladığı bu yıkıcı kötülük, aile hayatında düzensizliklere, anlaşmazlıklara, ihmallere sebep olmakta, pek çok aileyi sefil ve perişan etmekte, karı-koca, anne-baba, ortaklık, arkadaşlık ilişkilerini bozmaktadır.

Kumar, düzenli bir hayatı, düzensiz bir ha-

yata çevirmekte, toplumun temel taşı olan aile ocağını yıkmakta ve dağıtmakta, sosyal hayatı temelinden sarsmakta, çalışma hayatını ve helâl kazancı baltalamakta, tembelliği ve miskinliği hayata hâkim kılmaktadır.

Kumar yaygınlaştıkça toplumsal zararlar artar. Çalışmanın yerini tembellik alır. İş hayatında verim düşer. Kaybettiğini zorla geri almak için işlenen cinayetler, yapılan hırsızlıklar, düşülen kötü yollar ise bu işin cabasıdır.

Kumar beraberinde birçok kötülüğü de getirir; kendi sahibini yani kumarbazı her zaman suça iter. Çünkü masa başında parasını bir başkasına kaptırıp iflas bayrağını çeken taraf, tekrar kumar masasına dönmek için hangi yollardan olursa olsun mal ve para edinmeye çalışacaktır. Artık işini kaybetmiş, gelir kaynaklarını tüketmiş, ödeyemeyeceği oranda borçlanmış kumar tutkunu için hırsızlık yapmak, başka birisinin malını gasp etmek, cinayet işlemek, birilerinden rüşvet almak ve daha değişik gayri meşru yolları denemek doğal bir durum olarak gözüktür. Bu durumuyla kumar birçok suçun işlenmesine “neden” olmakta, giderek toplumun genel ahlâkını, aile ve toplum düzenini zedeleyebilecek oranda yaygınlaşabilmektedir.

Öte yandan kumar, diğer birçok eğlence ve aldatmaca çeşidi gibi, ekonomik gelişimini

tamamlayamamış ülkelerde, işsizliğin, fakirliğin, sınıflar arası dengesizliğin büyük çapta olduğu toplum ve kesimlerde âdeta bir umut sömürüsü olarak salgın bir hastalık halini almakta, her defasında hem büyük bir kesimi mağdur olmakta hem de hak etmeden, emek vermeden ve alın teri dökmeden zengin olan birkaç problemli kişi daha topluma eklenmektedir. Böylece kumar, toplumda sosyal örgü ve dayanışmanın zayıflamasında ve bencilliğin ön plana çıkmasında da olumsuz bir rol üstlenmektedir.

Kumar Bağımlılığı

“Bir kereden bir şey olmaz.” diye başlayan her günah gibi kumar da oynayanı kısa sürede bağımlı daha sonra da bir müflis haline getirmektedir. Kişi yaptığı şeyin kendisine yıkıcı etkiler yaptığını bildiği hâlde, yapmaktan kendini alıkoyamaz. Kumar oynayan birçok insan bu durumun kendisine ve ailesine feci sonuçlar getireceğini bildiği halde devam eder.

Bağımlısı olunan kumar illeti hiç hak edilme-yen kazançlara sürüklerken bedeni, israf edilen zamanı ve kazancı geri getirmeye gücü yetmez kimsenin. Kimsenin gücü yetmez küçücük bir çocuğun yüreğinde kopan fırtınaları dindirmeye. Gözü yaşlı eşinin yolunu gözlediği sabahlar-



dan yorgundur bedeni. Hiç bir bedel geri getirmez gideni. Masada kaybedilen aslında sevenlerin hisleridir. Bir ömrü heba etmektir kumar. Oynayanı tüketirken sevdiklerini de girdabında sürükleyen zalim bir oyunun adıdır.

Belki pek çok insan için hoşça vakit geçirme, eğlence ve dinlenme aracıdır kumar. Oysa bu basit ve zararsız gibi görünen bahis üretme davranışı, büyük kazançlarla ilgili fanteziler ve hayaller, bireyi kumar bağımlılığına kadar sürükleyen, hevesler yumağıdır. Kazanılan her kuruşun boğaza dizilişi, bedelsiz başlanan



eğlencelerin kişiye bedel ödetişi, bütün bir ömre fatura edilişidir aslında kumar... Labirentin içinde hapsolmaktır kumar... Yenilmek ve yıkıntılar arasında ayakta kalmayı bir türlü başaramamaktır... Ayağa kalktığında tutunacak bir dal bulamayıp yeniden düşmektir uçurumlardan aşağıya...

Kumar bağımlılığı, kişinin kumar oynama tutkusunu kontrol edememesidir. Kumar oynama alışkanlığı, kişi ve aileye getireceği büyük maddî ve manevî zararlar kadar, patolojik (hastalık derecesinde) bir hâl alabilmesi sebebiyle de endişe vericidir.

Kumar oynayanlar, başlangıçta herkes gibi “oyun” oynadıklarını düşünürler. Hatta istedikleri zaman, istedikleri kadar oynama iradesine sahip olduklarından da emindirler. Ancak

“oyun”un aslında kumar olduğunun, hem de bir hastalık olarak kabul edildiğinin farkına vardıklarında; bu dramın ikinci perdesi başlamış olur, ne yazık ki. Bu perdede, kumar oynama dürtüsünün kontrolü çoktan yitirilmiştir. Başlayan her yeni gün, kendileri için daha kötüye gidecek bir gündür. Öncelikle, gündelik hayatın küçük sevinçlerinden, hüznlerinden uzaklaşmış; ardından sosyal ve ekonomik hayata yönelik yıkıcı yanlışlıklara sıra gelmiştir. Artık kronik ve aşamalı ilerleyen bir hastalık başlamıştır: “Kumar bağımlılığı “

Öncelikle, kişinin elbette eğlenmeye ve hoşça vakit geçirmeye ihtiyacı vardır. İnsan melek değildir. Ancak, eğlenirken meşruiyet çizgisini aşmamak ve kumara bulaşmamak esastır.

Hz. Peygamber’in “*Kişinin eşiyle, ok ve yayıyla ve atıyla oynaması dışındaki oyunlar boş ve faydasızdır.*” (Zeylaî, Nasbü’r-râye, IV, 273-274) ve “*Sizi Allah’ı anmaktan alıkoyan her şey meysirdir (kumardır).*” (Zeylaî, Nasbü’r-râye, IV, 275) şeklindeki sözlerinde, eğlenmenin ibadetleri ve aslî görevleri terk ve ihmale yol açacak şekilde birinci plana alınmaması öngörülmekte ve tercih edilecek oyun ve eğlence türünün gerektiğinde toplum yararına kullanılabilecek, mesela bedeni veya zihni güçlendirecek mahiyette olması tavsiye edilmektedir.



Bilim adamları genelde kumar bağımlılığını iki grupta incelemektedirler:

Birinci gruptakiler, risk almanın getirdiği heyecana bağımlı olan kişilerdir. Kazanan kişi olma ihtimali, adrenalinin tepe noktasına yükselmesine neden olur. Bu gruptakiler, kalabalıkta ve birden fazla kişiyle oynanan oyunları tercih ederler.

İkinci grubu oluşturan kişiler ise, gündelik hayatın sıkıntılarından ya da kendilerinden kaçarak, kumara yönelirler. İletişim becerileri zayıf olup tek başına oynanan oyunları tercih ederler.

Hangi grubun üyesi olursa olsun; kumarbazın zihninde her an kumar vardır. Yenilgiden asla ders almaz ve mali kayıpları ne kadar büyük olursa olsun, sonunda gelecek başarıya

inancı sarsılmaz. Kumarı bırakması gerektiğini düşündüğünde ise, kendini huzursuz ve sinirli hisseder. Onun için “ oynamak”, can sıkıcı bir durumdan, düşünceden, duygudan ya da insandan kaçmanın rahatlatıcı yoludur. En büyük mücadelesi kaybettiği parayı yerine koymak için tekrar tekrar oynamaktır. Kazandığında asla durmaz daha da çok kazanacağına kendini ikna etmiştir. Kumara olan tutkusunu ve oyun oynama sıklığını gizlemek için kendisinin de inanacağı yalanlar söyler. Bu yalanlar daha sonraları, gerekli malî kaynağı bulmak için yasadışı yollara başvurabileceğinin de işaretidir.

Kumarcı, kumarı ve oyunu, hayatının odak noktası haline getirdiğinden kendi egosundan ve kendi zevkinin tatmininden başkasını görmez, düşünmez. Bu zevki tatmak için de yasal olmayan bütün yolları (yalan, dolan, hırsızlık, zimmete para geçirme ve sahtekârlık vs.) dener. İş ve özel hayatındaki ilişkileri zarar gördüğünden, maddî kayıplarını karşılayacak yakınlıkları da kaybetmiştir. Davranışlarının kendisini çöküntüye götürdüğünü bir türlü göremez ve yardıma muhtaç olduğunu kabullenemez. (Psikolog Ayla Kahraman, “Kumarcının Dramı”, *Kıbrıs Gazetesi*, 22 Haziran 2007 tarihli)

Bu noktaya ulaşıldığında, boşanma, saygınlığını kaybetme, hapse girme sıkça görülen



durumlardır. İntihar ise son aşamadır ve kaçınılmazdır. Bireyin yakınları bağımlıya para sağlayarak bu girişimi anlık erteleyebilirler ama o birey yardım almadığı müddetçe iyileşemez. Bu durumda malî çöküş, aile içi duygusal, fiziksel şiddet çok sık rastlanılan olgulardır. Çocukların ilgisiz ortamda büyümeleri nedeniyle onların da aile içindeki bağımlıyı taklit ederek alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı geliştirdikleri de sıklıkla gözlemlenmektedir.

Kumar bağımlılığının sosyal anlamda topluma etkileri de küçümsenemez derecededir. Borçların ödenmemesi halinde haciz ve hukuksal işlemlerin ve boşanmaların artması,

iflas bildirimleri ve hukuksal işlemler ve bunların maliyetleri, karşılıksız çek ve kredi kartı sahtekârlıkları ile suç oranının artması, ödenmeyen vergiler, bir kumar bağımlısının verebileceği zararlardan bazılarıdır.

Netice itibarıyla uğruna her şeyin verildiği kumar; hayatın güzelliklerine dair her şeyi çekip alır. Kumar bağımlılığı, kişilerin birbirine olan saygınlığını azaltır, ocakları söndürür.

Ocakları söndürür,
Zamanları öldürür,
Şeytanı hep güldürür,
Hayata darbe kumar!

Nice yuvayı yıkar,
Kirli paradır, akar,
Çocuklar yola bakar!
Huzura şamar kumar!

Servetleri bitirir,
Cepte bırakmaz para.
Kumar kötü bir illet,
Alışan düşer dara.

Sanal Kumar

Gelişen teknolojik şartlar, artık kumarı masa başında ve birkaç kişi tarafından oynanır olmaktan çıkarıp; büyük kitlelerin iştirak ettiği sayısız kumar türünü de ortaya koymuştur. Bugün kumar, internet ortamına bile taşınmış ve sanal ortamda, rahatlıkla oynanabilir bir hâl almıştır. Gerçek hayattan sanal ortama taşınan kumarhaneler, bağımlılarına zahmetsiz kumar oynama imkânı sağlarken yeni bağımlılar da oluşturmaya başlamış, sanal kumar bağımlılığı ise gün geçtikçe artmıştır.

İlk aşamada bedava kumar oynatan siteler, daha sonra gençleri kumarın pençesine düşürmektedir. Öyle ki e-kumar, internette kumar, online Casino, online kumar olarak da ifade edilen sanal kumar, bir sanal tuzak olmuştur. Bir tıklamayla kolayca sanal kumarhanenin kapılarından girilmekte, bahis ya da kumar oynatan sitelerle karşı karşıya kalınmaktadır. Sanal ortamda kumar oynamayı cazip hâle getirmek için her şey düşünülmüş... Nakit paraya bile ihtiyaç yok. Bir kredi kartı veya banka kartı ile internete bağlı bir bilgisayar bunun için yeterli. Çok iyi tasarlanmış sayfalar... Geniş bir oyun menüsü... Kayıp da kazanç da verilen kredi kartı veya banka hesap numarası aracılığıyla olduğu için ne kadar kazanıldığı veya kaybe-



dildiği başta anlaşılmıyor...Ama ya sonunda!... Sonunda kaybeden insan ve insanlık oluyor. Sadece para değil kazanılması zor olan koca bir gelecek de kaybediliyor. Umutlar... Hayaller... Bu mahkûmiyetten kurtulmak için gerçeğe yüzleşmek gerekiyor.

Kumar Borcu

Namus (!) Borcudur

Kumarda kazanan kişi, alacağını bir şekilde garanti altına almak zorunda hisseder kendisini... Hukuk sistemi ona, bu garantiyi sağlamadığı, 'Kumar borcunun alacak hakkı doğurmadığını' açıkça ifade ettiği için, toplumun hassas

ve bir o kadar da çok mukaddes bir değeri olan ‘namus’ silahına sarılır ve kumar borcunun namus borcu olduğunu iddia eder.

Genel ahlâki kurallara göre ‘kötü’ olarak kabul edilen bir alışkanlıktan (kumar) doğan borç, ‘kutsal’ bir ahlâkî normla (namus) yaptırıma tabii tutulmuştur.

Kumar masalarında namus ve şeref bırakılırken diğer taraftan nasıl namus kavramından bahsedilebilir. Kumar masasında verecek bir şeyi kalmayanlar, kızlarını, eşlerini bir bedel olarak ortaya koyuyorsa bu da namus borcu mudur? Aslında onursuz yaşamanın diğer adıdır kumar borcu... Bedelini kişinin sevdiklerini feda ederek ödediği...

Bütünüyle kaybettiğinin farkına varılamayacak kadar derin bir borç batağına sürüklenmektir kumar. Ve oyun kaybedilmişse bu kaybedişten doğan borcun bedeli bütün bir ömrünün değeri olan namusla ölçülemeyecek kadar ağırdır.

Sonuç

Kumar, insanın çalışma arzusunu söndürerek tembelliğe sevk eden, başkasının cebindeki parayı haksız bir şekilde ele geçirme hırsını artıran, kişinin insani değerlerinin kaybolmasına sebebiyet veren kötü bir alışkanlıktır.

Kumar; insanları birbirine düşman eden, sevgiyi, saygıyı, yok edip insanlar arasına kin, nefret ve düşmanlık sokan, huzuru bozan, ahlâki değerleri alt üst edip insan hayatını zindana çeviren ve kardeşlik duygusunu yok eden toplumsal bir afettir.

Kumar aynı zamanda kişiyi Yüce Yaratıcı'ya karşı kulluktan uzaklaştırıp ebedi hüsrana sürükleyen bir illettir. Bu itibarla İslâm'da kumar yasaklanmış, maddî kazanç ve kaybın şansa ve bilinmez bir sonuca bağlandığı her türlü bahis tutuşma ve talih oyununun kumar mahiyetinde olduğu, bu ögenin bulunmadığı oyunların ise doğrudan değil kumara vesile olma ve alıştırma yönüyle sakınca taşıdığı ifade edilmiştir.

Çevremizde kumar yüzünden gençliğin, kimliğin, varlığın kaybedildiği, dostlukların yitirildiği, nice yuvaların yıkılıp ocakların söndüğü, nice servetlerin yok olup gittiği, oynayanların kısa sürede bağımlı, daha sonra da müflis haline geldiği bilinen bir gerçektir.

Geceler boyu kumar masalarından ayrılamayanlar bu yolda sıhhatlerini, servetlerini, ahlâklarını ve vakitlerini kaybederek giderek insanlıktan uzaklaşmakta, kaybettiğini zorla geri almak için cinayetler işlemekte, kaybedileni telafi etmek için hırsızlıklar yapmakta, kötü yollara düşmektedir.

Kumarda kazanılan ve kaybedilen her kuruştta yetimin, yoksulun, çaresizin, zorda kalmışın, hastanın hakkı var.

Kul haklarının ihlali olan kumarın özendirilmesi toplumun temel yapısını giderek çökertmektedir.

Öyle ise vakit kaybetmeden, vaktimizi öldüren, servetimizi tüketen kumardan sakınelim. Hayatımızın yanlışlarına bir çizgi çekelim. Sevdiklerimizi kurtarmak için bizsizlikten, kendimizi kurtarmak için sevgisizlikten kumardan uzak duralım. Rızkımızı helâlinde kazanmaya çalışalım.

Sosyal bir âfet olan kumarın taraflar arasında kin, nefret ve düşmanlığa yol açtığı şüphesizdir. Bunun yanı sıra, sebep olduğu toplumsal yaralar, doğurduğu felaketler de gün gibi açıktadır. Bütün bunları gören, bilen ve üzerinde fikir yorabilen kişilere, Kur'an-ı Kerim'in ifadesiyle şöyle sormak gerekir:

“Artık (bunlardan) vazgeçtiniz değil mi?”

Hasta Kumarbazın Not Defterinden

Savcı, masasına abanmış okuyor... “bir veliden birkaç satır: -Ben varlığının her zerresiyle, sağa ve sola kıpırdayamayacak şekilde bir gayeye perçinli olmanın hakikatini bir kumarbazdan öğrendim. Malını, mülkünü, ruhunu ve haysiyetini kumarda tükettikten sonra, ayağındaki eski pantolona ve kalbindeki son şeref zerresine kadar kendisini kumara adamakta devam eden bu kimseye sordum: (Niçin bu açık felaket yolundan dönmüyorsun?) Ne cevap verse beğenirsiniz?:

(Ben bu yoldan dönemem! Kayıplarımı bana her defa misilleriyle geri verseler, yine ona iade etmeye mecburum! Felaket dediğin şeyin cazibesinden daha çekici bir saadet tanımıyorum! Hiçbir kuvvet beni ondan ayıramaz.) Kumarbazın bu sözlerini dinledikten sonra düşündüm. İşte bağlılığın bu şekli kumardan çözülüp Allah’a iliştirilecek olsa, gayelerin gayesi gerçekleşmiş olur.

Ben Hasta Kumarbaz, velinin bu sözüne bayıldım ama onun yakıcı gerçeğine doğru hiçbir adım atamadım.

Allah beni kendi nefesine bağlamak için yarattı. Ama ben, içimde bu bağlanışın sermayesi olarak ne varsa hepsini Allah’tan uzaklaşmaya harcadım! Ben bir emanet hainiyim!

Ben de nefsin ne demek olduğunu kumardan öğrendim. Nefsim, eli yanan bir çocuk gibi irademi kavurdu. Nasıl eli yanan çocuk, acısı dinsic diye elini soğuk suya daldırır da sudan çekince onun daha fazla ağrıdığını duyarsa, ben de kumarın soğuk suyunda ruh yanıgımı bir an için dindirmekten ve neticede büsbütün kıvranmaktan başka hiçbir şey yapamadım. Bu hareketim, susuzluğunu gidermek için gaz içen bir adamın işinden farksız oldu. İçtikçe su ihtiyacım arttı; arttıkça da gazdan başka içecek bir şey bulamadım.

Nefs o kadar şımarık ve her şeyin kendi mülkü olduğu emniyetine o kadar bağlıdır ki, meçhule tahakküm etmek hırsının en korkunç laboratuvarı olan kumara bayılır. Ona deseniz ki: “Çıkar cebinden şu tek lirayı da simitçinin camekânına hasretle bakan şu öksüz çocuğa ver!”... Vermez! Ne kadar hasis ve denîdir nefis, bilseniz!.. Bunu ancak benim tarzımda bir kumarbaz anlayabilir. Öksüze vereceği o 25 kuruşu sonsuz çapta kıymetlendirir de, cebindeki binlerce lirayı bir kâğıda veya zara feda etmekten çekinmez. Ben ayakkabımın yamasına tek lira sarf etmekten çekindiğim ve kendime tek mendil almaktan kaçındığım halde kumara, bir gecede, bir ailenin bir aylık geçim parasını verdiğimi bilirim. Kumara sadakatim o kadar büyük ki, cebimdeki para-

yı, benim değilmiş de onunmuş gibi, daima bir tahsildar namusuyla sakladım ve sonunda yerine teslim etmekte hiçbir kusur görmedim. Evet, kumarbaz, cebindeki parayı, kaybetmeye memur olduğu tiplerin malıymış gibi üstünde taşıyan ve meteliğine dokunamayan bir tahsildardır.

Kendimi kadına vermeye imkân yok!.. Yanık ruhuma göre kadın, kumarın soğuk suyuna nisbetle kaynar sudur. İçki, asla!.. On yıla dağıttığım cinneti on saniye içinde toplayabilir ve beni kül eder. Ya eser?.. Hangi eser?.. Elbette ki hayat, kaleminden daha kuvvetli...

Kendimi, ne kadar yükseklerde olursam olayım yılanın açık ağzına düşen kuştan farksız görüyorum.

Bugün anneme gittim. Kendisinden, hakikat gibi, bucak bucak kaçtığım anneme... İçimde bir önsezi, "git onu gör!" dedi. Gittim! Öyle manalı, öyle mahzun, öyle ümitsiz, öyle tevekküllü bir gözle baktı ki yüzüme, anlatamam.

-Sana acıdığımı sanma, dedi; kendisine bu kadar acımayana acımak alçaklıktır!

-Kendi kendini aldatıyorsun, dedim. Bana o kadar acıyorsun ki, bu yüzden nefsinin alçak görmeye kadar gidiyorsun! Sen alçak değil, ancak ulvisin! Alçak benim!...

Ağladı, kollarını boynuma doladı ve:

-Söyle, söyle, dedi; ne yapalım? Kurtulman için ne yapmak lazım?

-Ölmemden başka çare görmüyorum!

O zaman yüzü dehşet çizgileri içinde şimşek şimşek, gırtlığını paraladı:

-Keşke, keşke!.. Allah, içim yanarak ettiğim duayı kabul etsin. Kurtulamayacaksan, öl!

Sonra ayağa kalkıp sırtımı çevirdiğimi görünce arkamdan yetiştirdi:

-Sanma ki, babandan kalan öteberiyi sıfıra indirdiğin ve beni komşu evlerinin sığıntısı haline getirdiğin için böyle söylüyorum! Sen bana oğlumu kaybettirdin! Sen kumar masasında kendini harcayıp bitirdin!

Annelerin duası çevrilmez! Annemin duasını kabul et Allah'ım!..

Ölünceye kadar ağlamak, vücudumda tek damla su kalmayıncaya dek göz yaşı dökmek ve sonra, yaz günü tarladaki kertenkele ölüsü gibi kuruyup kalmak... Mümkün müdür?

Doktora dedim ki:

-Tifoza, kuduza, tetanosa aşı bulunuyor da, nasıl kumara bulunmuyor?

Dedi ki doktor:

-Bütün bunlar maddî hastalıklar; çareleri de maddî tarafından bulunmuştur. Fakat kumar

manevî bir illet... Çaresi ancak manevî olabilir.

-Mesela?

-Din...

Dedim:

-Din bağları adamına göre en kalın zincirden kuvvetli, en ince iplikten daha zayıf... Üstünlüğü ve kuvveti de buradan geliyor dinin... Ama ruhunu karartana ne fayda!.. Mutlaka maddeyle destekli bir mana tedbiri lazım...

Dedi:

-Nerede o ideal cemiyet ki, sarhoşu, esrarkeşi, kumarbazı, şunu bunu kamplara yerleştirir ve oralarda kısıkvırak bağlayıcı bir madde zabıtası içinde mana ile tedavi eder?

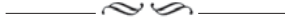
Bir kumar masası etrafındaki insanların birbirini yemeye çalıştıkları edalar kadar vahşi ve iğrenç tavırları, avına karşı hiçbir yırtıcı hayvanda bulamazsınız. Kumarda insan elinin aldığı kanlı pençe şeklini, acaba leş yiyen hangi kuşun pıhtılı gagasında görebilirsiniz?

İşte ... Küçücük bir odada bu satırları yazıyorum. Radyo hırıldıyor. Dünyanın sonu gibi bir haber bekliyorum! Gelmiyor! Yatağıma uzanacağım ve yarın güneş, vadesi gelmiş bir senet gibi doğacak; her günkü dünyanın hesaplarını soracak... Ben ne cevap vereceğim?...

.....
Savcı not defterinin altına yazdı. Tahkikata esas teşkil edecek bir nokta görülmemekle evrak arasında hıfzı...

9 Ağustos 1967

(Necip Fazıl Kısakürek, *Hikayelerim*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1997, s. 189-195.)



BUNLARI OKUDUNUZ MU?



SORUNLARIMIZ - SORUMLULUKLARIMIZ SERİSİ

1. *İnsan Hakları* / Dr. Burhan ERKUŞ
2. *Şiddet ve Çocuklarımız* / ElifARSLAN
3. *Toplum Yetimleri: Sokak Çocukları* / Dr. Havva SULA
4. *Değişen Dünyada Kadın* / Dr. Hafsa FİDAN
5. *Aile Huzuru* / Dr. Zekiye DEMİR
6. *Gençlik Sorunları ve İntihar* / Dr. Şenol KORKUT
7. *Yaşlılara Saygı* / Lamia LEVENT
8. *Toplumsal Emanet: Engelliler* /
Doç. Dr. İsmail KARAGÖZ
9. *Din, Anarşi ve Terör* / Dr. Yaşar YİĞİT
10. *Çevre Bilinci* / Ayla ABAK
11. *21. Yüzyıl Türkiye'sinde Hurafeler* /
Dr. Kıyasettin KOÇOĞLU
12. *Tüketim Ahlâkı ve İsrâf* / Dr. Muhlis AKAR
13. *İş ve Ticaret Ahlâkı* / Dr. Muhlis AKAR
14. *Sahtecilik* / Dr. Bahattin AKBAŞ
15. *Oynarken Tükenmek: Kumar* / Ayşenur ÇALIKÇI
16. *Madde Bağımlılığı* / Dr. Ömer MENEKŞE

BUNLARI OKUDUNUZ MU?



MADDE BAĞIMLILIĞI

Dr. Ömer MENEKŞE

Her geçen gün hızla artan madde bağımlılığı, yalnızca madde kullanan bireyi değil, o bireyin içinde doğduğu aileyi, ailenin parçası olduğu toplumu ve giderek insanlık âlemini de etkiler hâle gelmiştir. Ayrıca bu maddelere başlama yaşı da giderek düşmüş, hatta ilköğretim çağındaki çocuklara kadar inmiştir. Sorun çok derin, acı ve yıkıcıdır.

GENÇLİK SORUNLARI VE İNTİHAR

Dr. Şenol KORKUT

Hayatın her safhasının kendine has nitelikleri, problemleri, sorunları ve güzellikleri vardır. İslâm dini bu inanç esasları, ibadet ve güzel ahlâkı ile her hayatın her dönemini bizim için güzelleştirecek ilkelere ve rehberliğe sahiptir. Gençlik dönemi de kendine has birçok niteliklere ve sorunlara sahiptir. Müslüman bir genç, gençlik döneminin her aşamasında Peygamberimiz Hazreti Muhammed'in örnek yaşantısını kendisine rehber olarak belirleyip, onun güzel ahlâkını edinmelidir.



AİLE HUZURU

Dr. Zekiye DEMİR

Ailenin korunması, bireysel ve toplumsal huzurun temininde büyük rol oynar. Huzurlu bireylerden oluşan aileler, huzurlu toplum meydana getirir. Bu yüzden ailede huzur, ailenin birliği ve devamının ön şartıdır. Huzurlu olmayan bireylerden sağlıklı bir aile, dolayısıyla sağlıklı bir toplum kurulamaz.